

Nr 225.

Av herr Sjöblom, om årligt understöd åt fröken Helga Södergren.

Sedan år 1905 har fröken Helga Södergren haft anställning som renskri-verska hos domhavanden i Norra Roslags domsaga. Nu har hon emellertid av sjukdom och andra orsaker, som anföras i motiveringen här nedan, blivit oför-mögen att fortsätta detta arbete och är samtidigt oförmögen att på annat sätt försörja sig. Jag anser därför skäligt, att fröken Södergren, efter sin tjugu-åriga anställning, tillerkännes ett mindre årligt understöd, att utgå av stats-medel under hennes återstående livstid. Som stöd för en framställning till riksdagen därom vill jag anföras domhavandens i domsagan uppfattning i saken. Han skriver nämligen till mig följande:

”Under förarbetena för upprättandet inom justitiedepartementet av 1923 års förslag till lönereglering för befattningshavare i domsagorna m. m. hava vederbörande vid flera tillfällen tagit i övervägande de å domsagekanslierna anställda icke rättsbildade biträdenas ställning. Enligt vad jag kunnat finna, har städse förutsatts, att väl kvalificerade sådana, vilka vid tiden för ny lönereglerings genomförande finnas av vederbörande häradshövdingar an-ställda, skulle utan vidare bliva statsanställda, och att biträden, för vilka statsanställning icke kunde ifrågakomma, skulle komma i åtnjutande av ålderdomsunderstöd, när de länge och väl å domsagekansli skött dem anför-trott arbete.

Jag hade för min ringa del hoppats få — innan jag begär nådigt avsked från häradshövdingeämbetet i Norra Roslags domsaga — se förenämnda löne-förslag upphöjt till lag och, i sammanhang med det i domsagan statsanställdes ett icke rättsbildat biträde, hos Kungl. Maj:t göra framställning om ålder-domsunderstöd åt en å domsagans kansli anställd renskri-verska, fröken Helga Södergren.

Detta kan emellertid ej komma att ske nu, varför jag är tacksam för, att en motion väckes till årets riksdag, och får jag, till motivering för en sådan, härmed anföras följande:

Fröken Södergren, som är född den 20 juli 1872, har under cirka tre år i slutet av 1890-talet och början av 1900-talet haft anställning å landskansliet i Gävle såsom extra renskrivningsbiträde, men måste hon till följd av svår-artad nervös sjukdom upphöra med detta sitt arbete och efter långvarig sjuk-husvistelse återvända till sitt föräldrahem, klockare- och organistbostället i Faringe socken. När hon efter faderns död, som inträffade år 1902, blivit till hälsan så förbättrad, att hon kunde tänka på att fortsätta arbetet med ren-skrivning, fick hon komma till en i Uppsala bosatt moster samt år 1905 börja

såsom renskrivnerska å Norra Roslags domsagas då i Uppsala förlagda kansli. Hos min företrädare såsom häradshövding i nämnda domsaga, friherre R. von Friesendorff, arbetade hon oavbrutet såsom sådan till hans avskedstagande år 1910, och fick hon under vakansen efter honom behålla sin anställning.

När jag efter tillträdet av ämbetet i juni 1911 hade att skaffa mig biträden för renskrift och andra kansligöromål, lämnade friherre von Friesendorff om fröken Södergren det vitsordet, att hon vore förmögen att väl utföra renskrivningsarbete och att hon, till följd av sin nervösa sjuklighet och sitt därav beroende svaga minne, vore oförmögen till annat arbete å kansliet, vilket krävde omdömesförmåga, liksom till att lära sig maskinskrivning, som då börjat komma i bruk å domarekanslierna. Då jag vidare om fröken Södergren erfor, att hon i hög grad saknade praktisk begåvning, samt att hon och hennes ålderstigna sjukliga moder, med vilken senare hon då sammanbodde, ej hade annat att leva av än moderns lilla pension som klockaränka och hennes egen förtjänst på renskrivning, gav jag henne fast anställning som renskrivnerska, och har hon oavbrutet arbetat hos mig såsom sådan till denna dag.

Sitt arbete har hon skött med största nit och samvetsgrant, men då arbetet i domsagan, efter det domsagans kansli år 1916 flyttades till Östhammar, började att i mycket stor omfattning ökas, måste jag anställa en maskinskrivnerska att dela utskrivningsarbetet med fröken Södergren, som, enligt vad jag funnit, var och alltjämt är oförmögen att lära sig maskinskrivning, så utförd, att jag och allmänheten kunde vara med densamma betjänade.

Fröken Södergrens arbete har under de senare åren varit förhållandevis väl avlönat, med 150 kronor i månaden, men har det ej lyckats henne att göra andra besparingar än vad inköp av åtta Svenska statens premieobligationer kostat, och äro dessa obligationer, av vilka ingen hittills utfallit med vinst, hennes enda kapitaltillgång.

Efter mitt avskedstagande kan fröken Södergren, så nervsjuk som hon är, omöjligt beräkna att vinna anställning som renskrivnerska hos min efterträdare, då all i domsagan förekommande renskrivning mycket väl medhinner av där anställda, osedvanligt dugliga maskinskrivnerskan, och för en vanlig handskrivnerska finnes numera, när allting, även här i Östhammar, skrives med maskin, ingenstädes något som helst tillfälle till den blygsammaste arbetsförtjänst.

Följden härav kan ej, förutsatt att hon ej erhåller understöd av statsverket, bliva annan än den, att jag, såsom hennes arbetsgivare, blir skyldig att så gott som fullständigt draga försorg om henne, till dess hon kan komma i åtnjutande av folkpension. Detta skulle jag gärna göra, om min ekonomiska ställning ej vore så svag, som den i verkligheten är. Min hustru äger ett litet kapital, som hon ärvt, placerat i 60 aktier i A.-B. Svenska Handelsbanken, och jag endast mina livförsäkringar till belopp av 34,000 kronor, å vilka jag utfått i förskott 20,000 kronor, därå jag har att årligen i ränta erlægga 1,000 kronor. Det torde under sådana förhållanden bliva ingalunda lätt för mig att få häradshövdingpensionen att räcka till mer än för mina egna och familjens levnadsbehov, dessa senare satta så anspråkslösa som möjligt. Jag vågar därför, seende jämväl på mitt eget intresse, uttala den förhoppning, att riksdagen måtte genom bifall till motionen göra hennes återstående levnad ej alltför tung.

Östhammar den 16 december 1924.

Teodor Ringenson.

Aldersbetyg.

Att skrivbiträdet Helga Matilda Södergren är född den 20 juli år 1872 (sjuttiotvå) i Faringe församling i Stockholms län, betygar Östhammar församling i Stockholms län den 16 dec. år 1924.

Henning Uddin.
Komminister.

Läkarintyg.

Att fröken Helga Södergren, född 20 juli 1872, som i och för ansökan om erhållande av statspension denna dag blivit av mig undersökt, befunnits lida av *höggradig neurastenia* i förening med *svårartade parastesica i en del nervområden*, vilket gör att hon icke har förmåga att medelst arbete kunna annat än i helt ringa mån bidra till sitt uppehälle, intygas härmed på heder och samvete.

Östhammar den 13 december 1924.

P. A. Tonell.
Leg. läkare,
lasarettsläkare.

Med stöd av det anförda får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta tilldela fröken Helga Södergren ett understöd, att utgå med 500 kronor årligen, under hennes återstående livstid.

Stockholm den 21 januari 1925.

Per Henning Sjöblom.